

Nordeas fonder
Riktlinjer
för ägarstyrning

Innehåll

I Riktlinjer för ägarstyrning	4
1. Generella principer	4
2. Bolagsstämman	4
2.1 Kallelse	4
2.2 Rösträtt på bolagsstämma	4
3. Styrelse, revision och nomineringsförfarande	4
3.1 Styrelsens ansvar	4
3.2 Nomineringsförfarande	5
3.3 Revision	5
4. Ersättning till styrelse	6
5. Ersättning till företagsledning och incitamentsprogram	6
5.1 Grundläggande principer	6
5.2 Beredning av beslut	7
5.3 Informationsgivning	7
6. Frågor rörande kapitalstruktur	7
6.1 Kapitalutskiftning till aktieägare	7
6.2 Riktade emissioner	7
6.3 Bemyndigande för styrelser att fatta beslut om emission	7
7. Aktieförvärv och aktieöverlåtelser	7
7.1 Lika pris vid offentliga erbjudanden om aktieförvärv	7
7.2 Aktier skall fritt kunna överlåtas	7
8. Frågor rörande etik	7
8.1 Styrelsens ansvar	8
II Riktlinjer för information till aktieägarna om incitamentsprogram i aktiemarknadsbolag	9
1. Inledning	9
2. Beslutsunderlag inför bolagsstämma	9
2.1 Behandling på bolagsstämma	9
2.2 Utförligt underlag till aktieägarna i god tid före stämman	9
2.3 Motiven för bolagets incitamentsprogram och hur förslaget har tagits fram	10
2.4 Deltagare i programmet och tilldelningen till dessa	10
2.5 Prissättning av instrumenten	11
2.6 Utspädning och kostnader	11
2.7 Styrelsens samlade bedömning av förslaget	12
3. Löpande information i företagets årsredovisningar	12
III Internationella riktlinjer – International Corporate Governance Principles	14

I. Riktlinjer för ägarstyrning

Nordeas fonder¹ har antagit följande riktlinjer för ägarstyrning avseende svenska aktiemarknadsbolag. Riktlinjerna gäller i tillämpliga delar även för övriga bolag noterade på svenska börser.

För investeringar i företag noterade på marknadsplatser utanför Sverige tillämpar Nordeas fonder särskilda internationella riktlinjer².

En svensk kod för bolagsstyrning började tillämpas den 1 juli 2005 med inriktningen att förbättra bolagsstyrningen genom en utvecklad självreglering. Nordeas fonder ser positivt på att frågor rörande bolagsstyrning regleras på detta sätt och utgår ifrån att berörda bolag antingen följer kodens regler eller avger förklaringar där skälen till varje avvikelse tydligt redovisas.

1. Generella principer

Ägarstyrning behandlar förhållandet mellan aktieägare och företagets styrelse och dess företagsledning. Ägarstyrning skall, från Nordeas fonders sida, utövas med utgångspunkt i andelsägarnas gemensamma intresse av god avkastning.

Som en betydande ägare i flera marknadsnoterade bolag har Nordeas fonder både rättighet och skyldighet att agera i ägarfrågor.

Nordeas fonder skall i sin ägarroll undvika att hamna i insidersituationer. Deltagande i bolagsstyrelser ska mot denna bakgrund undvikas.

Samverkan med andra ägare utgör en viktig del av möjligheten till påverkan när så bedöms lämpligt.

2. Bolagsstämman

Nordeas fonder utövar främst sin rösträtt på de bolagsstämmor där Nordeas fonder representerar betydande aktieinnehav.

2.1 Kallelse

Kallelse skall innehålla en utförlig föredragningslista och ge möjlighet till granskning av förslag. Om frågor som ej är att betrakta som sedvanliga läggs fram för stämman, skall sådana förslags innebörd utförligt beskrivas i kallelsen samt fullständigt beslutsförslag samt övrigt underlag hållas tillgängligt för aktieägare i god tid före stämman. Normalt bör så ske senast två veckor före stämman. Förslag till ledamöter och arvoden till dessa bör presenteras i kallelsen.

Kallelse till såväl årsstämma som extra bolagsstämma bör ske i så god tid som möjligt inom ramen för vad som är tillåtet enligt lag och bolagsordning. Vad avser kallelse till extra bolagsstämma där förslag till beslut om incitamentsprogram läggs fram bör kallelsen till stämman ske på samma sätt och i lika god tid som inför en årsstämma, dvs senast fyra veckor före stämman.

2.2 Rösträtt på bolagsstämma

Aktieägare bör på bolagsstämma få rösta för det fulla antal aktier som vederbörande äger eller företräder.

Nordeas fonder förordar att samtliga aktier har lika röstvärde.

3. Styrelse, revision och nomineringsförfarande

3.1 Styrelsens ansvar

Styrelsen svarar, enligt Aktiebolagslagen, för bolagets organisation och för förvaltningen

¹ Riktlinjerna har, vid styrelsesammanträde den 19 september 2006, fastställts av styrelserna för fondbolagen Nordea Fonder AB, Nordea Investment Funds Company I S.A. samt Nordea Investment Funds Company II S.A.

² International Corporate Governance Principles, se sid 14

av bolagets angelägenheter. Styrelsen har ett ansvar gentemot samtliga aktieägare. Styrelsens ledamöter skall särskilt beakta sitt ansvar när olikartade intressen mellan aktieägare kan tänkas föreligga. Styrelsen har ett ansvar som företrädare för ägarna att utöva tillsyn över den verkställande ledningen. Representanter för företagsledningen utöver VD skall inte ingå i styrelsen. För att inte försvaga styrelsens möjligheter att utöva kontroll, skall styrelsens ordförande inte samtidigt vara ansvarig för den verkställande ledningen.

Ett effektivt styrelsearbete är av största betydelse för att skapa värden för aktieägarna varför en väl sammansatt styrelse och ett väl organiserat styrelsearbete är av stor vikt. För att långsiktigt främja detta samt för att ge underlag för nominering av ledamöter bör styrelsens arbete och prestationer årligen utvärderas. Utvärderingen bör formaliseras och syfta till att utvärdera såväl styrelsens kollektiva prestationer som individuella styrelsemedlemmars bidrag och engagemang.

3.2 Nomineringsförfarande

Ägarstyrning utövas bland annat genom medverkan vid sammansättningen av en styrelse. Varje styrelse formas utifrån bolagets specifika situation. Antalet styrelseledamöter, ledamöternas kompetens, erfarenhet, ålder, kön, nationalitet och oberoende är faktorer som skall beaktas utifrån varje enskilt bolags situation. Varje ledamot skall kunna ägna tillräckligt med tid och engagemang åt uppdraget.

Nominering av styrelseledamöter och revisorer bör ske genom ett nomineringsförfarande utformat på så sätt att en hög andel av aktieägandet i bolaget representeras.

Nomineringsförfarandet skall ske på ett för alla aktieägare tydligt och väl kommunicerat sätt.

Nomineringsförfarandet bör ske inom ramen för en valberedning bestående av representanter för de största ägarna samt med representation från bolagets styrelse. Principer för nomineringsförfarandet skall tydliggöras på bolagsstämma och i årsredovisning. Nomineringsförfarandet bör normalt inledas genom att styrelsens ordförande i god tid före bolagsstämman, företrädesvis under räkenskapsårets sista kvartal, kontaktar de största aktieägarna för deltagande i valberedningen. Valberedningens sammansättning skall offentliggöras i samband med detta.

Valberedningen utser inom sig ordförande samt beslutar om lämpliga arbetsformer. Styrelsens ordförande bör ej vara ordförande i valberedningen. Valberedningen skall, baserat bland annat på utvärdering av styrelseledamöternas kollektiva och individuella prestationer, presentera förslag på ledamöter, arvodering av dessa samt i förekommande fall revisorer och revisionsarvode.

Företrädare för Nordeas fonder kan delta i valberedningar. Ett sådant uppdrag förhindrar ej handel i aktien.

3.3 Revision

Bolagets revisorer väljs av bolagsstämman och skall uteslutande verka i aktieägarnas intresse. För att säkerställa detta är revisorernas oberoende av största vikt.

Bolagets styrelse skall genom effektiva rutiner, oberoende av företagets verkställande ledning;

- etablera en oberoende kanal för kommunikation mellan bolagets styrelse och revisorer.
- årligen utvärdera revisionen och relationen mellan revisorer och företagsledning samt relationen mellan revisorer och styrelse. Denna utvärdering bör redovisas för valberedningen.
- hantera upphandling av revision samt säkerställa att upphandling av andra konsulttjänster från bolagets revisorer ej påverkar revisorernas oberoende.

Styrelsen bör i årsredovisningen redovisa hur dessa frågor hanterats. För det fall att bolagets styrelse väljer att inom sig inrätta en revisionskommitté skall i denna ej ingå representanter för företagsledningen.

4. Ersättning till styrelse

Styrelsens samlade ersättningar och förmåner skall beslutas av bolagsstämman. Överväganden rörande bolagets storlek och komplexitet, ledamöters kompetens och nedlagd tid samt möjligheter att rekrytera lämpliga ledamöter skall vägas samman vid bedömning av styrelsearvodets storlek. Nordeas fonder ser positivt på att styrelseledamöter är aktieägare i det berörda bolaget. Styrelseledamöter bör dock ej erhålla optioner utfärdade av bolaget.

5. Ersättning till företagsledning och incitamentsprogram

5.1 Grundläggande principer

Varje styrelse bör fastställa och tydligt kommunicera en långsiktig policy för bolagets system för ersättningar och förmåner.

Varje styrelse skall på ordinarie bolagsstämma presentera förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor

för företagsledningen för godkännande av stämman.

Bolagets styrelse beslutar inom ramen för de principer som bolagsstämman godkänt om ersättning till företagsledningen. I de fall ersättningsfrågan kan ha materiell betydelse för aktieägarna, bör frågan särskilt prövas av bolagsstämman.

Nordeas fonder är positivt inställt till incitamentsprogram som i hög utsträckning likställer ledning och anställdas intressen med aktieägarnas. Rätt utformade incitamentsprogram är bra instrument för att skapa ökat värde för aktieägarna. Detta innebär bland annat att de som deltar i incitamentsprogram bör exponeras mot både uppgång och nedgång i aktiens värde. Incitamentsprogram bör ha en tydlig koppling till prestation på såväl individ som företagsnivå samt syfta till ett långsiktigt ägande av aktier. Under förutsättning av att tydliga verksamhetsrelaterade mål eller tydliga och relevanta referensmått uppnåtts kan incitamentsprogram resultera i aktier eller optioner till ledning och anställda. Nordeas fonder förordar att aktier normalt utgör en viktig komponent i incitamentsprogram.

Till bolagsstämman skall alltid hänskjutas inte bara sådana ärenden som enligt lag skall behandlas av stämman utan även andra beslut rörande incitamentprogram som kan antas ha materiell betydelse för aktieägarna. I detta innefattas både incitamentsprogram som innebär utspädning och syntetiska instrument som ej innebär utspädning men som är relaterade till aktiekursen och som saknar begränsning i absoluta tal vad avser kostnad.

Förslag som innebär att incitamentsprogram baseras på aktier eller aktierelaterade instrument i noterade dotterbolag skall undvikas. Aktierelaterade incitamentsprogram bör baseras på det noterade moderbolagets aktier för att ledning och anställdas intressen i så hög utsträckning som möjligt skall likställas med aktieägarnas.

Bolagets styrelse bör årligen utvärdera hur befintliga incitamentsprogram svarar mot sina syften och redovisa denna utvärdering för aktieägarna.

5.2 Beredning av beslut

Styrelsens förslag till beslut bör beredas i sådan ordning att deltagare i programmet ej har ett dominerande inflytande över utformning av programmet. Inför beslut på bolagsstämma bör styrelsen särskilt redogöra för hur ärendet handlagts.

5.3 Informationsgivning

Nordeas fonder har tillsammans med andra svenska institutionella investerare utfärdat riktlinjer för informationsgivning rörande incitamentsprogram. Dessa innefattas i föreliggande riktlinjer för ägarstyrning och presenteras i avsnitt II, sidan 9.

6. Frågor rörande kapitalstruktur

6.1 Kapitalutskiftning till aktieägare

Nordeas fonder anser att företag skall arbeta aktivt för att erhålla en väl avvägd kapitalstruktur. Kapital som överstiger bolagets behov i förhållande till fastställda strategier bör återföras till aktieägarna. I de fall företag har förvärvat utestående egna aktier och vid ett senare tillfälle avser att avyttra dessa mot kontant likvid bör gamla aktieägare ha företrädesrätt.

6.2 Riktade emissioner

Nordeas fonder förordar företrädesrätt för gamla aktieägare att teckna nya aktier. Riktad nyemission mot kontant likvid, där företrädesrätt för gamla aktieägare saknas, bör undvikas.

6.3 Bemyndigande för styrelser att fatta beslut om emission

I de fall där styrelsen föreslås bemyndigas att fatta beslut om emissioner utan företrädesrätt för gamla aktieägare bör sådant bemyndigande endast avse apportemissioner. Bemyndigande omfattande mer än fem procent av bolagets kapital bör undvikas om ej annat särskilt motiveras utifrån bolagets specifika situation och behov under den period bemyndigandet omfattar.

7. Aktieförvärv och aktieöverlåtelser

7.1 Lika pris vid offentliga erbjudanden om aktieförvärv

Nordeas fonder anser att aktier som medför lika rätt till bolagets tillgångar och vinst skall behandlas lika vid offentliga erbjudanden om aktieförvärv.

7.2 Aktier skall fritt kunna överlåtas

Samtliga aktieslag skall utan inskränkningar genom förbehåll i bolagsordningen fritt kunna överlåtas.

8. Frågor rörande etik

Nordea fonders utgångspunkt är att god etik är en viktig förutsättning för att ett företag skall uppnå uthålligt god avkastning.

Nordea fonder definierar god etik som efterlevnad av gällande lagar, förordningar, relevanta regelverk och internationella konventioner som svenska staten har undertecknat samt att verksamheten präglas av seriösa affärsmetoder.

8.1 Styrelsens ansvar

Varje bolagsstyrelse bör arbeta aktivt med de etiska frågor som är relevanta för respektive bolag och fastställa policydokument för de väsentliga frågor av etisk karaktär som kan beröra verksamheten. Styrelsen ansvarar för att antagna policydokument tillämpas och att relevanta system för uppföljning och kontroll av detta finns. Styrelsen ansvarar vidare för att hanteringen av etiska frågor redovisas i årsredovisningen.

II. Riktlinjer för information till aktieägarna om incitamentsprogram i aktiemarknadsbolag

1. Inledning

Incitamentsprogram för företagsledare och andra anställda har under de senaste åren blivit mycket vanliga i svenska aktiemarknadsbolag. Mer än hälften av bolagen har ett eller flera incitamentsprogram baserade på aktier, konvertibler, teckningsoptioner, köpoptioner, s k personaloptioner eller syntetiska optioner. Bland de största bolagen är andelen ännu högre.

Det växande antalet incitamentsprogram och en tilltagande komplexitet i programmen innebär ökade svårigheter för bolagens ägare att bedöma om föreslagna och befintliga program har en i ägarnas perspektiv rimlig utformning. Dessa svårigheter förstärks av att programmen ofta föreslås med kort varsel och med ett knapphändigt informationsunderlag.

I syfte att förbättra aktieägarnas möjligheter att på ett välgrundat sätt bedöma bolagens incitamentsprogram har undertecknade stora aktieägare¹ enats om att följande riktlinjer bör följas av svenska aktiemarknadsbolag såvitt avser incitamentsprogram av ovannämnda slag.

2. Beslutsunderlag inför bolagsstämma

2.1 Behandling på bolagsstämma

Till bolagsstämma bör alltid hänskjutas inte bara sådana ärenden som enligt lag skall behandlas av stämman utan även andra beslut om incitamentsprogram som är av betydelse för aktieägarna.

2.2 Utförligt underlag till aktieägarna i god tid före stämman

Vi motsätter oss inte principiellt att förslag till incitamentsprogram läggs fram till beslut

på extra bolagsstämma, men vi anser att styrelsen bör eftersträva att kalla till stämman på samma sätt och i lika god tid som inför en ordinarie stämma, dvs senast fyra veckor före stämman.

I kallelse till bolagsstämma skall enligt aktiebolagslagen anges det huvudsakliga innehållet i de förslag som skall föreläggas stämman för beslut. Om stämman skall besluta om en emission av aktier, konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning eller överlåtelse av egna aktier skall kallelsen också innehålla uppgift om vem som är teckningsberättigad. I linje med vad Aktiemarknadsnämnden uttalat vara god sed på aktiemarknaden anser vi att kallelsen dessutom bör innehålla uppgift om bl a emissionens belopp, omfattningen av konverterings- eller teckningsrätten, emissionskursen, konverterings- eller teckningskursen, löptiden, aktuell aktiekurs samt utspädningseffekten på aktiekapitalet och röstetalet. Motsvarande uppgifter bör i tillämpliga delar ges i kallelsen vid överlåtelse av egna aktier och vid köpoptionsprogram. Även andra villkor av väsentlig betydelse bör framgå, t ex om instrumenten i fråga inte skall vara fritt överlåtbara.

Inför en emission eller överlåtelse skall enligt lagen styrelsens fullständiga förslag till beslut hållas tillgängligt för aktieägarna under minst en vecka före stämman. Någon preciserad tidsfrist av det senare slaget finns inte för det fall stämman skall underställas ett köpoptionsprogram för godkännande.

Vi anser det angeläget att styrelsen vid alla former av incitamentsprogram som skall behandlas på bolagsstämma – oavsett om

¹ Dessa riktlinjer har utgivits av Alecta, AMF Pension, Fjärde AP-fonden, Handelsbanken Fonder, Nordeas fonder, Robur, SEB Fonder och Skandia.

behandlingen grundas på bestämmelser i lag eller inte – håller styrelsens fullständiga förslag tillgängligt för aktieägarna i god tid före stämman, dock senast två veckor före stämman. I kallelsen till stämman bör anges att det fullständiga förslaget gratis översänds till de aktieägare som så önskar. I linje med vad Aktiemarknadsnämnden rekommenderat anser vi det dessutom lämpligt att bolaget automatiskt översänder förslaget till samtliga aktieägare som anmält sig till stämman. Förslaget bör dessutom alltid hållas tillgängligt på bolagets hemsida på internet vilket bör anges i kallelsen. I det följande anger vi önskemål som bör uppfyllas genom information i kallelsen eller i styrelsens fullständiga förslag till beslut.

2.3 Motiven för bolagets incitamentsprogram och hur förslaget har tagits fram

Ett incitamentsprogram är en viktig del i bolagets belöningssystem och bör därför utformas med eftertanke. Styrelsen har i det sammanhanget en viktig roll. Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och bör sträva efter att utveckla en långsiktig policy för belöningssystemet.

När förslag till incitamentsprogram läggs fram bör det framgå hur programmet passar in i bolagets totala belöningssystem. Särskilt viktigt är att det av förslaget framgår vilka incitamentsprogram som finns sedan tidigare, omfattningen av dessa program, återstående löptid m.m. Om avsikten är att det föreslagna programmet skall upprepas kommande år eller om bolaget har konkreta planer på andra program för framtiden bör även det anges. Baseras programmet på annat än aktier i moderbolaget skall detta särskilt motiveras.

I egenskap av förslagsställare till bolagsstämman är styrelsen garant för att villkoren i programmet är rimliga och att eventuella subventioner redovisas öppet. Det är därför viktigt att det av förslaget framgår vilka som deltagit i den interna beslutsprocessen i bolaget.

Ägarna har i detta sammanhang ett berättigat intresse av att få veta om någon av de befattningshavare som omfattas av programmet har haft eller kan uppfattas ha haft möjlighet att påverka beslutsprocessen. Det bör redovisas om programmet har diskuterats i styrelsen, vid vilken tidpunkt detta skedde och vilka styrelseledamöter som deltog i sammanträdet. Vidare bör anges om en särskild kommitté inom styrelsen har berett frågan liksom om VD eller andra ledande befattningshavare har deltagit i utformningen.

2.4 Deltagare i programmet och tilldelningen till dessa

Av förslaget bör framgå vilka befattningshavare eller kategorier av befattningshavare som skall delta i programmet. Vid angivande av kategorier bör också anges det lägsta och högsta antal befattningshavare inom respektive kategori som kan komma att erbjudas att delta i programmet. Finns det från styrelsens sida ett förslag till kategoriindelning med avseende på tilldelningens storlek, så bör det framgå av förslaget.

Finns det inte någon sådan kategoriindelning, så bör av förslaget framgå vem som skall besluta om tilldelningen, efter vilka principer det skall ske samt vilken eller vilka övre gränser som gäller för tilldelningens storlek.

Om VD skall erbjudas att delta i programmet så bör detta alltid redovisas särskilt med angivande av hur stor tilldelning denne skall erbjudas.

Omfattas de berörda befattningshavarna av redan utelöpande incitamentsprogram i bolaget bör detta framgå av förslaget.

Om garantier skall lämnas om viss tilldelning bör förslaget också innehålla uppgift därom med avseende på varje tilldelningsberättigad kategori eller person.

Innebär förslaget att andra än anställda i bolaget skall få delta i incitamentsprogram baserade på aktier, konvertibler eller köpoptioner, bör av förslaget tydligt framgå vad som motiverar ett sådant deltagande, hur stor tilldelning var och en skall erbjudas och hur styrelsen har berett frågan.

För att underlätta en jämförelse mellan olika slags incitamentsprogram bör beräkningar avseende tilldelningens storlek normalt utgå från underliggande värdepapper, dvs teckningsbelopp respektive lösenbelopp för de aktier som teckningsoptioner respektive köpoptioner berättigar till och nominellt belopp för konverteringslån.

2.5 Prissättning av instrumenten

Prissättningen av finansiella instrument i incitamentsprogram skall utgå från en marknadsmässig bedömning. Det teoretiska värdet för instrumentet skall ske enligt någon allmänt vedertagen värderingsmodell, vanligtvis Black-Scholes, i vilken relevanta variabler har åsatts värden som kan bedömas vara realistiska. Det kan emellertid finnas anledning till jämkning av det teoretiskt beräknade värdet, t ex på grund av att

instrumenten i fråga är begränsat likvida. Av förslaget skall framgå hur det teoretiska värdet beräknats med angivande av vilka värden som åsatts relevanta variabler. Har en jämkning skett, skall de överväganden som därvid gjorts noggrant redovisas. Den kompletta värderingen skall hållas tillgänglig för intresserade aktieägare.

Kravet på en marknadsmässig värdering med eventuella jämkningar utesluter inte att ett bolag underlättar berörda befattningshavares deltagande i ett incitamentsprogram genom att bidra ekonomiskt. Lämnar bolaget en sådan förmån skall detta öppet redovisas i förslaget. Om exempelvis optioner överlämnas vederlagsfritt, skall det alltså framgå vilket värde dessa optioner representerar.

Vid beslut om incitamentsprogram som baseras på aktier i ett onoterat dotterbolag, skall den värdering av dotterbolaget som ligger till grund för prissättningen av instrumentet ske under medverkan av minst två oberoende värderingsinstitut, som valts på sådant sätt att värderingen blir allsidig. Styrelsen bör i förslaget upplysa om vilket eller vilka institut som utfört värderingen samt ge till kända styrelsens samlade bedömning av huruvida värderingen kan anses ha skett på affärsmässig grund. Upplysning bör ges om vilka värden som åsatts relevanta variabler.

2.6 Utspädning och kostnader

En viktig fråga i samband med varje incitamentsprogram baserat på aktier, konvertibler eller teckningsoptioner är vilken utspädning, i kapital- och rösthänseende, som aktieägarna får vidkännas. Av förslaget skall tydligt framgå hur stor utspädningen

blir eller maximalt kan komma att bli till följd av det föreslagna programmet samt vilka effekter programmet medför på viktiga nyckeltal. Finns sedan tidigare incitamentsprogram i bolaget, som är baserade på konvertibler eller teckningsoptioner, och har dessa program tillkommit efter det att bolaget blivit aktiemarknadsbolag, skall av förslaget framgå vilken utspädning och vilka effekter på viktiga nyckeltal som skulle kunna bli följden av alla program sammantagna.

Beräkningen av utspädningseffekten bör ske i enlighet med Sveriges Finansanalytikers Förenings rekommendationer eller annan allmänt accepterad metod. Styrelsen bör ange tydligt vilken beräkningsmetod som har använts.

Har bolaget återköpt egna aktier bör utspädningen beräknas dels på det totala antalet aktier i bolaget, dels på totalantalet aktier minskat med de aktier som bolaget vid förslagstillfället självt innehar. Styrelsen bör ange om och i så fall vilka åtgärder som har vidtagits eller som planeras för säkring ("hedge") av incitamentsprogrammet.

Förslaget bör innehålla uppgift om de beräknade kostnaderna vad gäller säkring av programmet eller för sociala avgifter under programmets löptid med angivande av förutsättningarna för beräkningarna.

2.7 Styrelsens samlade bedömning av förslaget

Aktiemarknadsnämnden har understrukt att det vid planering och genomförande av incitamentsprogram är väsentligt att de ansvariga organen inom bolaget gör en samlad bedömning av ett tilltänkt program.

Kretsen av teckningsberättigade, villkoren, tilldelningens storlek, förekomsten av andra aktierelaterade incitamentsprogram och övriga faktorer bör sammantagna framstå som rimliga. I fall då rimligheten helt eller delvis kan ifrågasättas, kan detta enligt vad erfarenheten visar vara till skada för bolaget, de berörda personerna och allmänhetens förtroende för aktiemarknaden, säger Aktiemarknadsnämnden.

Vi menar att styrelsen i förslaget till bolagsstämman skall redovisa hur den vid en samlad bedömning ser på förslaget i ljuset av Aktiemarknadsnämndens uttalande.

3. Löpande information i företagets årsredovisningar

Omfattningen av de anställdas incitamentsprogram och aktieägarnas kostnader för detta är centrala faktorer för aktieägarna. Kursutvecklingen och introduktionen av nya program medför att aktieägarna behöver fortlöpande underlag om incitamentsprogrammets utveckling. Informationsgivningen från bolagens sida är i dag många gånger otillräcklig och inte ägnad att möjliggöra jämförelser mellan olika bolag eller över tiden för ett och samma bolag.

Bolagen bör i årsredovisningen dels beskriva händelser och utfall under det gångna räkenskapsåret avseende nya och gamla incitamentsprogram, dels ge en samlad bild av samtliga aktuella program. Beskrivningarna skall i tillämpliga delar behandla de moment som har behandlats ovan i samband med beslutsunderlag.

I det följande ges en exemplifiering av faktorer som skall belysas för alla aktuella incitamentsprogram baserade på aktier,

konvertibler, teckningsoptioner, köpoptioner, s k personaloptioner eller syntetiska optioner. Exemplifieringen är inte uttömmande.

- Utspädningseffekter och effekter på viktiga nyckeltal inkl. sådant underlag som är nödvändigt för beräkning eller förståelse av beskrivningen.
- Översiktlig information om vilka som innehar de med programmen förbundna instrumenten, varvid mer detaljerad information bör lämnas om VDs, vissa ledande befattningshavares och – i förekommande fall – styrelseledamöters innehav.
- Tilldelning under året.
- Årets respektive ackumulerade kostnader/avsättningar för säkring, sociala avgifter och omvärderingar samt andra relevanta kostnader med angivande av med vilket belopp de har påverkat resultat eller eget kapital under året respektive under tidigare år.
- Uppskattat marknadsvärde av utlöpande optioner som utgivits till anställda.

Uppställningen bör också innehålla en summering av relevanta variabler för samtliga aktuella program. Riktlinjerna gäller oberoende av vilka uppgifter som i detta sammanhang lämnas i resultat- och balansräkningarna med noter. Det är dock givetvis en fördel om den önskade informationen kan samordnas med den som lämnas i räkenskapsmaterialet.

Stockholm, mars 2001

Alecta, AMF Pension, Fjärde AP-fonden, Handelsbanken Fonder, Nordeas fonder, Robur, SEB Fonder och Skandia.

III. International Corporate Governance Principles

The following principles are based on those adopted by the International Corporate Governance Network¹, which in its turn bases its principles on OECD's Principles of Corporate Governance. These principles should be seen as overall guidelines for corporate governance to be applied by Nordea investment fund companies² on a pragmatic basis, as they may in individual cases have to be adapted to local laws and regulations.

Nordea's investment fund companies are parts of the Nordea group, a financial services group in the Nordic and Baltic region. The investment fund companies apply country specific corporate governance guidelines for investment in Swedish stock market companies.

Corporate Governance Principles

Nordea's investment fund companies believe that good corporate governance contributes to shareholder value and adds value to our equity investments. Corporate governance is essential for a transparent relationship between companies and shareholders, in which shareholders have a vital role to play in encouraging a higher level of corporate performance.

1. Corporate Objective – Shareholder Returns

The overriding objective of the corporation should be to optimize over time the returns to its shareholders. Corporate governance practices should focus board attention on this objective.

2. Disclosure and Transparency

Corporations should disclose relevant and material information concerning the corporation on a timely basis. In addition

to financial and operating results, company objectives, risk factors, stakeholder issues and governance structures, the information should include a description of the relationship of the company to other companies in the corporate group, data on major shareholders and others that control or may control the company, including information on special voting rights, shareholder agreements, the beneficial ownership of controlling or large blocks of shares, significant cross-shareholding relationships and cross-guarantees as well as information on differential voting rights and related party transactions.

3. Audit

Annual audits of the financial statements carried out on behalf of shareholders should be required for all corporations. The audit should be carried out by independent, external auditors who should be proposed by or with the assistance of, the audit committee of the board for approval by the shareholders. The corporation's interaction with the external auditor should be overseen by the audit committee on behalf of the shareholders. To limit the risk of possible conflicts of interest, non-audit services and fees paid to auditors for non-audit services should be both approved in advance by the audit committee and disclosed in the annual report. The annual audit should provide an external and objective opinion that the financial statements fairly represent the financial position and performance of the company in all material respects, give a true and fair view of the affairs of the company and are in compliance with applicable law and regulations as appropriate.

¹ International Corporate Governance Network is a group representing the interest of major institutional investors, corporates, financial intermediaries and other parties interested in the development of global corporate governance practices.

² These Principles will be applied by Nordea Investment Funds AB, Nordea Investment Funds Company I S.A., Nordea Investment Funds Company II S.A.

The scope of the audit will be as prescribed by applicable law, provided that shareholders should have the right to expand the scope of the audit.

The board of directors, and where required, the appropriate officers of the corporation should affirm on a regular basis, the accuracy of the company's financial statements or financial accounts, as appropriate, and the adequacy of its internal controls.

4. Shareholders' Ownership, Responsibilities and Voting Rights and Remedies

The exercise of ownership rights by all shareholders should be facilitated, including giving shareholders reasonable notice of all matters in respect of which shareholders are required to or may take action in the exercise of voting rights.

Boards should treat all the corporation's shareholders equitably and should ensure that the rights of all investors, including minority and foreign shareholders, are protected.

Unequal Voting. Corporations' ordinary shares should feature one vote for each share. Corporations should act to ensure the owners' rights to vote. Divergence from a 'one-share, one-vote' standard which gives certain shareholders power disproportionate to their equity ownership should be both disclosed and justified.

Access to the Vote. The right and opportunity to vote at shareholder meetings hinges in part on the adequacy of the voting system. Companies should explore initiatives to expand voting options to include the secure

use of telecommunication and other electronic channels.

Shareholder Participation in Governance. Shareholders should have the right to participate in key corporate governance decisions, including the right to nominate, appoint and remove directors as well as the external auditor and the right to approve major decisions.

Companies incorporated in jurisdictions which do not have laws enabling the appointment and removal of a director or an external auditor by shareholders holding a majority of votes should nevertheless strive to provide such rights to shareholders.

Shareholders' Right to Call a Meeting of Shareholders. Every corporation should provide holders of a specified portion of the outstanding shares of a corporation, not greater than ten percent (10%), with the right to call a meeting of shareholders for the purpose of transacting the legitimate business of the corporation.

Shareholder Questions. Shareholders should be provided with the right to ask questions of the board, management and the external auditor at meetings of shareholders.

Major Decisions. Major changes to the core businesses of a corporation and other major corporate changes which may in substance or effect materially dilute the equity or erode the economic interests or share ownership rights of existing shareholders, including major acquisitions and major dispositions and closures of businesses, should not be made without prior shareholder approval of the proposed change.

The equity component of compensation schemes for board members and employees should be subject to shareholder approval. Further, corporations should not implement shareholder rights plans or so called “poison pills” without shareholder approval. In addition, changes to the articles or by-laws of the corporation should not be made without prior shareholder approval. Shareholders should be given sufficient information about any such corporate changes, in sufficient time to allow them to make an informed judgment and exercise their voting rights.

Disclosing Voting Results. Equal effect should be given to votes whether cast in person or absentia and meeting procedures should ensure that votes are properly counted and recorded. Corporations should make a timely announcement of the outcome of a vote.

5. Corporate Boards

These Principles do not advocate any particular board structure and the term “board” as used in this document is meant to embrace the different national models of board structures. In the typical two-tier system, “board” as used in the Principles refers to the “supervisory board” while “key executives” refers to the “management board”. Although not totally appropriate terminology for a supervisory board in the context of a two-tier board, the term “director” is used to be inter-changeable with the term “board member”.

Duties of the Board. The board’s duties and responsibilities and key functions, for which they are accountable, include those set out below:

1. Reviewing, approving and guiding corporate strategy, major plans of action, risk policy, annual budgets and business plans; setting performance objectives; monitoring implementation and corporate performance; and overseeing major capital expenditures, acquisitions and divestitures.
2. Monitoring the effectiveness of the company’s governance practices and making changes as needed to ensure the alignment of the corporation’s governance system with current best practices.
3. Selecting, compensating, monitoring and, when necessary, replacing key executives and overseeing succession planning.
4. Aligning key executive and board remuneration with the longer term interests of the company and its shareholders.
5. Ensuring a formal and transparent board nomination and election process.
6. Monitoring and managing potential conflicts of interest of management, board members, shareholders, external advisors and other service providers, including misuse of corporate assets and abuse in related party transactions.
7. Ensuring the integrity of the corporation’s accounting and financial reporting systems, including the independent audit, and that appropriate systems of control are in place, in particular, systems for risk management, financial and operational control, and compliance with the law and relevant standards.
8. Overseeing the process of disclosure and communications.

Director Competencies. It should be ensured that it is made up of directors with the requisite range of skills, knowledge and experience to enable it to discharge its duties and responsibilities.

Directors are Fiduciaries. Members of the boards of directors or supervisory boards are fiduciaries who must act in the best interests of all of the shareholders or in the best interests of the corporation and are accountable to the shareholder body as a whole. As fiduciaries directors owe a duty of loyalty to the corporation and must exercise reasonable care in relation to their duties as directors.

Independent Directors. One of the principal features of a well-governed corporation is the exercise by its board of directors of independent judgment. Independent judgment means judgment in the best interests of the corporation free of any external influence that may attempt to be or may be or may appear to be exerted on any individual director or the board as a whole. Each board should include a strong presence of independent non-executive directors.

Information on Board Members. Corporations should disclose upon nomination or appointment to the board and thereafter in each annual report or proxy statement information on the identities, core competencies, professional or other backgrounds, recent and current board and management mandates at any other corporations, factors affecting independence, board and committee meeting attendance and overall qualifications of board members and nominees so as to enable investors to weigh the value they add to the company. Information on

the appointment procedure should also be disclosed annually.

Board Chairs. The chair of the board should not be the CEO. The corporation should explain the reasons, if this is not the case, and in such event should adopt an appropriate alternative structure to ensure that the board responsibilities can be effectively discharged in all circumstances.

Board Committees. Where committees of the board are established, their remit, composition, accountability and working procedures should be well-defined and disclosed by the board. At least a majority and, preferably all members of the audit committee should be independent.

Related Party Transactions. Every corporation should have a process for reviewing and monitoring any related party transaction. The corporation should disclose details of all material related party transactions in the annual report of the corporation.

Director Conflicts of Interest. Corporations should have a process for identifying and managing conflicts of interest directors may have.

Board Evaluation. Every board of directors should evaluate its performance and the performance of individual directors on a regular basis and should consider engaging an outside consultant to assist in the process. Every corporation should disclose the process for such evaluation.

Non-Executive Director Meetings. Non-executive directors should meet in the absence of executives of the corporation as often as required and on a regular basis.

Share Ownership. Every corporation should disclose a policy concerning ownership of shares of the corporation by senior managers and directors.

6. Corporate Citizenship, Stakeholder Relations and the Ethical Conduct of Business

Board Responsibilities and Duties in Relation to Stakeholders. The board is accountable to shareholders and responsible for managing successful and productive relationships with the corporation's stakeholders. Corporations should adhere to all applicable laws of the jurisdictions in which they operate.

Corporate Social Responsibility. Corporations should adopt and effectively implement a code of ethics and should conduct their activities in an economically, socially and environmentally responsible manner. The board is responsible for applying relevant systems for control and follow-up of the implementation of the codes of ethics.

7. International Remuneration Principles

Remuneration to company management and incentive programmes. Nordea's investment fund companies deem that each board of directors should establish and clearly communicate a long-term policy for the company's system for remuneration and benefits.

Nordea's investment fund companies are positively disposed to incentive programmes, which in great measure align the interests of the management and the employees with the interests of shareholders. Correctly designed incentive programmes constitute useful instruments for the creation of ad-

ded value for the shareholders. This means among other things that participants in the incentive programme should be exposed to both increases and decreases in the value of the share. Incentive programmes should have a clear connection to performance on both an individual and company level, and should also aim at long-term ownership of shares. Provided that clearly operations-related goals or explicit and relevant reference measurements are achieved, the incentive programme may result in shares or options to the management and staff. Nordea's investment fund companies recommend that shares normally constitute an essential component in the incentive programme.

The matters submitted to the shareholders' meeting shall always include, not only such matters which by law shall be dealt with by the Meeting, but also other decisions concerning the incentive programme that can be considered to be of material significance to the shareholders.

The board of directors' proposal for decision should be prepared in such order that the participants in the programme do not wield pre-dominant influence over the formulation of the programme. Prior to decision at the shareholders' meeting the board of directors should in particular report on how the matter has been handled.

